

EXSECRATIO CONTRA FURES, AD USUM LIBRARIII

af Ole Meyer, m.fl.

HINC QUISQUIS LIBRUM OBSTULERIT FURTOVE DOLOVE
ACCEPTUM VEL QUI REDDERE NOLUERIT,
MORDEAT HUNC CIMEX, PUNGAT PULEXQUE CULEXQUE,
SAEVUS ET HUNC ALTIS MONTIBUS URSUS EDAT.
SIT NON UTILIS HIC, ORO, PUERISVE PUELLISVE
ATQUE OMNIS NERVUS PENDEAT IMPOS, INERS.
ARRIGERE AT CYTHEREA VENUS SI NON NEGAT ILLI,
SIT STERILIS CONIUNX HUIC, SED AMICA FERAX.
TALIA, FUR TREMEBUNDE, TIME: MANET HORRIDA POENA
TURPILUCRICUPIDAM FURTIFERAMQUE MANUM.

Hoc Nurus bibliothecae suae affixum habet.

Harry C. Schnur, 1907-79

FORBANDELSE MOD BOGTYVE

Enhver som herfra stjæler en bog, lister bort med et tidsskrift,
eller som lader som om bogen han lånte, er hans –
gid han må plages af væggelus, pines af lopper og tæger,
gid han må ende som mad enten for ulv eller bjørn.
Lad ham være utjenlig til drenge såvel som til piger:
lad hans kraft hænge slapt slatten ned mellem hans lår.
Men skulle Venus dog skænke ham evnen, lad da hans kone
vise sig gold og frigid, mens hans veninde blir tyk.
Tyveknægt, skælv for min hævn! og stands din hånd før den rammes,
smudsig og grisk som den er, af den retfærdige straf.

(Ole Meyer)

Disse ord lod biblioteksfrøkenen, alias den snurrige Hr. Schnur, opslå på stedet.

VERFLUCHUNG DES BÜCHERDIEBS

Wer von hier stiehlt ein Buch, versehentlich oder mit Willen,
oder auch vorgibt, er hat einfach nicht mehr dran gedacht,
diesen sollen die Wanzen, die Flöhe und Schnaken zerstechen,
oder auf bergiger Höh' reiß' ihn der wütende Bär.

Nicht mehr, mein Wunsch, sei er tauglich für weder Knaben noch Mädchen,
und das kraftlos Gehäng' schlapp ihm nur baumle vom Bauch.
Sollte hingegen die liebliche Venus sich seiner erbarmen,
unfruchtbar sei seine Frau, schwanger die Freundin jedoch.
Fürchte die Rache, zitternder Dieb, die schreckliche Strafe
für die diebische Hand, gierend nach bösem Gewinn.

(Wolf Wucherpfnig)

*Diesen Anschlag ließ die Herrin, bzw. der schnurrige Herr Schnur,
in ihrer bzw. seiner Bibliothek aufhängen.*

THE LIBRARIAN'S CURSE ON THE BOOK-THIEF

Whosoever steals a book, unmindfully or on purpose,
that belongs in this place, or just pretends it is his –
let him be blood-sucked by lice, be pestered by fleas and by bedbugs,
let the last thing he sees be the jaws of a bear!

Let him be of no use with dudes as well as with damsels,
let his member go flat, hang from his belly, inert.
But should Venus gracefully help him, may all his efforts
have no effect on his spouse, but make his mistress conceive!
Dirty-faced, pilfering thief! Beware of the pains that will follow
if not your hand be restrained! Tremble, reflect and desist!

(Ole Meyer)

This notice hung on the wall in Mr(s.) (Sch)Nur(us)'s library.

Ovenstående latinske advarsel, her overført til et par moderne sprog, hang i 90'erne som et opslag ved trappen op til biblioteket på Det Danske Institut i Rom. Ophavsmanden var den tysk-amerikanske filolog m.m. Harry C. Schnur, 1907-79,¹ om hvem der findes en vistnok pålidelig Wikipedia-artikel på tysk, fransk, italiensk og latin. Schnur var også latindigter og skrev vers om både snurrige og mere alvorlige sager (bl.a. om Berlinmurens opførelse, *Vallum Berolinense. Menippea*, 1962); dette under digternavnet *Caius Arrius Nurus*, hvad oversættelserne prøver at tage højde for. Om hans indsats på dette felt skriver den latinske Wiki-artikel let højstemt: *Carmina eius elegantissima sunt. Nomen eius inter meliores Musarum cultores manebit usque*. Selv skrev han i 1957 følgende mere ydmyge betragtninger om det at være latindigter i det 20. århundrede:

We cannot strive for poetic originality; if we can achieve a neatly turned phrase, some polished elegance, a few lines a Roman would have understood because they sound like Latin verse – then we have attained our aim and upon our modest endeavors the Muse will have smiled.²

Interdum et gallina caeca granum invenit Hans *Exsecratio* (en kort titel som jeg her har udbygget lidt) står i hans sene opsamling af egne digte, *Pegasus Claudus*, Saarbrücken 1977 (nr. 51). Og oplysningerne om ham stammer i det væsentlige fra en mindebog, *Pegasus Devocatus. Studia in honorem C. Arri Nuri sive Harry C. Schnur*, ed. Gilbert Tournoy & Théodor Sacré, Supplementa Humanistica Lovaniensia, VII, Leuven 1992 (fundet online).³

*

Forbandelsen over bogtyven er jo blot en spøg, endda en meta-spøg, skrevet især over en model fra den anonyme såkaldte Priapiske Antologi⁴ formentlig fra begyndelsen af det første århundrede, der foregiver at være vers skrevet af eller til havens eller markens vogter, den voldsomt belemmede Priapus, som skal straffe den der stjæler af dens afgrøder. Parallellen er tydeligst i nummer XXIII (på 11-stavellesvers, af bekvemmelighedsgrunde her oversat til elegiske distika):

-
1. Forfatterskabet venligst bekræftet af Niels W. Bruun.
 2. Artiklen 'Do-It-Yourself: How to Write Latin Verse', i *The Classical Journal* vol. 52, pp. 353-357, 1957.
 3. <https://books.google.de/books?id=hxIGz75krAC&printsec=frontcover&dq=Pegasus+devocatus&hl=de&sa=X&ei=oWkZVfS9NILiauTYgOAN&ved=0CCUQuwUwAA#v=onepage&q&f=false> . Jeg er ikke klar over om titlens *Devocatus* er et ordspil med hensyn til at Schnur oprindeligt var jurist, kanhænde 'ad-vocatus' (?) in spe, men blev 'de-vocatus' da han forlod juraen til fordel for den klassiske filologi?
 4. *Priapea: Poems for a Phallic God*, introduced, translated and edited, with notes and commentary by W.H. Parker, London 1988

*Quicumque hic violam rosamve carpet
furtivomve holus aut inempta poma,
defectos pueroque feminaque
hac tentigine, quam videtis in me,
rumpatur, precor, usque mentulaque
nequiquam sibi pulset umbilicum.*

Enhver som her drister sig til at plukke violer og roser
eller frugt eller grønt, uden at jeg gir ham lov,
lad ham bejle forgæves til drenge såvel som til piger,
lad den tingest på skrå som jeg her viser frem
svulme på ham og klø, indtil han tigger om nåde:
lad den dunke omsonst mod hans navle, den skurk!⁵

*

De fleste originale priapea er dog typisk mere grove og seksuelt aggressive med trusler om bogstaveligt at komme efter tyven/læseren, bagfra. Et enkelt eksempel, nummer LXIII, kan være nok her:

*€ D si scribas temonemque insuper addas
qui medium volt te scindere, pictus erit.*

Skriv et € eller C.⁶ Lad derfra udgå en linje.
Afslut den med et D. Sig mig så hvad du ser.

Eller mere direkte:

Skriv et € og et D. Forbind dem så med en linje:
dér har du billedet af det som nu flækker din røv!

-
5. Nogle udgaver har C i stedet for E. De håndskrifter jeg har set, i Firenze og Göttingen, har dog alle E. Og resultatet blir jo det samme, hvis man tegner en linje som angivet.
 6. I den to-tresprogede Goethes Romerske Elegier. Erotica Romana og Priapea, på danske vers af Ole Meyer, Multivers 2012, 2. udg. 2015 har jeg oversat og kommenteret yderligere en håndfuld priapea som har haft betydning for Goethe (Priapisk Appendiks, ss. 96-103).

Det er jo næsten forud for sin tid, som barokt figurdigt eller konkretistisk 60'erpoesi.⁷ Formen er vigtigere end indholdet, thi forbandelsen skal næppe tages alvorligt, hverken dengang eller nu. Den Priapiske Antologi er i sin helhed en elitær litterær spøg, skrevet af en eller flere professionelle digtere – man har villet gætte på Martial med flere. Håndskriftoverleveringen begynder i anden halvdel af 1300-tallet med Boccaccio og peger stort set samstemmende på Vergil, hvad der vist er tvivlsomt. Versenes virtuose behandling af de metriske former vidner dog klart om at der ikke er tale om folkelig poesi eller direkte vidnesbyrd om magisk folketro – snarere om at gøre grin

med sligt. Den veltalende og -udrustede

Priapus i versene refererer her til stumme magiske træstøtter eller lignende som man kunne finde på bøndernes marker. De må have mindet om den nordiske Frøj, med et tydeligt, rødmalet lem der skulle holde uvelkomne besøgende borte. Bevaret er kun afbildninger i form af amuletter m.v., hvoraf nogle kan ses på Thorvaldsens Museum i København. En enkelt mere luksuriøs og kunstnerisk udformet havestatue fra tidlig kejsertid, den såkaldte Ludovisi Priapus i fornemt bearbejdet marmor findes i dag rensat og restaureret på Boston Museum of Fine Arts og kan ses på museets hjemmeside, komplet med lem og afgrøder.⁸ Den har

formentlig oprindelig været bemalet men har måske været mere til pynt end til kult. Kan man mon forestille sig at man har hængt digte op på lemmet og dermed gjort den til en 'talende statue', som siden den romerske Pasquino?

7. f.eks. Sandro Key-Åberg.

8. <http://www.mfa.org/collections/object/statue-of-priapus-151204>